

Turun yliopisto
University of Turku

**YDINVOIMALAITOSPROJEKTI JA SOPIMUSSUHTEET
(SOPU) -PROJEKTI**

Tilannekatsaus 21.8.2012

PROJEKTIN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tavoitteet

- selvittää ydinvoimatoimittajayritysten sopimuskäytäntöjä ja sopimusosaamista sekä jäsenyritysten tärkeiksi kokemia kysymyksiä ja oikeudellisia haasteita (fokus: alihankinta).

paikantaa ydinvoimalaitostoimitukseen parhaiten soveltuvat sopimusoikeudelliset periaatteet sekä samalla kartoittaa vältettävien sopimusmääräysten joukkoa

- Tutkimuskysymykset

- 1) Miten ydinvoimalaitoksen toimittamiseen liittyvät sopimukset poikkeavat tavallisista urakka- ja muista toimitussopimuksista ja mihin nämä erot perustuvat?
- 2) Ydinvoimalaitostoimituksiin liittyvät vastuukysymykset

- Empiirisen osion (2-vaiheinen) tarkoituksena erityisten juridisten ongelma-alueiden kartoitus ja tunnistaminen; samalla niiden seikkojen esiin nostaminen, joihin projektin myöhempi seminaaritoiminta fokusoidaan
- Empiirisen osion lisäksi tutkimushanke koostuu projektissa työskentelevien tohtoriopiskelijoiden väitöskirjoista, seminaarityöskentelystä sekä mahdollisista julkaisuista

EMPIIRINEN VAIHE / I-OSIO / KYSELYTUTKIMUS

- Kysymysten taustalla
 - SOPU-projektin tutkimussuunnitelmassa yksilöidyt tutkimuskysymykset
 - tutkimushankkeen osaprojektien eli väitöskirjojen kannalta keskeiset teemat riidanratkaisu ja sopimuksen irtisanominen
 - lisäksi osalla kysymyksistä kartoitettiin projektin eri toimijoiden välisten rajapintojen hahmottamista
- Kysely on toteutettiin sähköisesti datan analysointi- ja kyselytyökalu Webropolin avulla maaliskoukokuussa 2012
- Vastaamista pyydettiin 84:ltä ydinvoima-alalla tavalla tai toisella toimivalta yritykseltä (FinNuclear ry:n jäsenyritykset sekä Teknologiateollisuus ry:n ydinvoima-alan toimittajat -toimialaryhmä)
- Kysely sisälsi sekä kyllä/ei-tyyppisiä että avoimia kysymyksiä
- Vastauksia kyselyyn saatiin 18 kappaletta (vastausprosentti noin 21); suurin osa toimittajia tai konsultti-/suunnitteluyrityksiä

EMPIIRINEN VAIHE / II-OSIO / HAASTATTELUT

- Kohde: ydinvoimalaitosprojektissa eri tavoin mukana olevat toimijat
- Toteutetaan ensisijaisesti syyskuun 2012 aikana, kuitenkin viimeistään lokakuussa (2 haastattelijaa / kohde)
- Haastateltaviksi on yhteistyössä FinNuclear ry:n kanssa suunniteltu seuraavia tahoja:
 - 1) Dekra Industrial Oy
 - 2) Empower Oy
 - 3) Japrotek Oy Ab
 - 4) Konecranes Finland Oy
 - 5) Kraftanlagen ARGE Olkiluoto 3
 - 6) Pöyry Finland Oy
 - 7) Säteilyturvakeskus (STUK)
 - 8) TVO Nuclear Services Oy
 - 9) Wärtsilä Finland Oy
 - 10) YIT Oy
- Tavoitteena on saada tietoa siitä, minkälaisia oikeudellisia haasteita ydinvoimatoimittajayritykset kohtaavat erityisesti alihankintatilanteissa sekä syventää kyselytutkimuksesta kertynyttä tietoa
- Tutkijat suorittavat haastattelutulosten analysoinnin
- Tulokset käydään läpi yhteistyössä yritysedustajien kanssa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, esim. workshop-työskentely, loppusyksystä tai keväällä

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 1/3

- **Ydinvoima-alan ominaispiirteitä**
 - **Laatuajattelu; Laatusysteemit; Laatuvaatimukset;**
 - YVL-vaatimukset; normaalia tiukempi valvonta ja tarkempi sopiminen projektin toteuttamisesta
 - **Dokumentoinnin** byrokraattisuus, tarkkuus ja täsmällisyys dokumentoinnissa
 - Ydinvahinkoihin liittyvät **vastuut**; Ydinturvallisuusvastuun rajaaminen projektin omistajalle, Vastuunvieritys lykkäys-, hyväksymis- ja maksuehtoja hyväksikäyttämällä.
 - Riskien mittavuus ja suuruus
 - **Aikataulujen huomioiminen** : Viivästysten massiivisuus.
 - Ensimmäiset sopimusversiot yksipuolisia
 - Turvallisuuteen liittyvät kontrollitoiminnot ja kurssit
 - Sopimusten monimutkaisuus.
 - Sopimusprosessi vaatii huolellista etukäteisvalmistelua ennen tarjoamista
 - Asentamisen seuranta heikompaa kuin rakentamisen

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 2/3

- **Ydinvoima-alalle tyypillisiä ongelmia**

Sopimukselliset

- Tilaajan omien **vastuiden** rajoittaminen; riskin valuttaminen aliurakoitsijalle;
- Tilaajan standardisoiman **sopimuksen muuttaminen** (erit. toimittajan vastuu)
- Reunaehtojen määrittäminen asennussuunnittelulle ja asennukselle
- **Toimituslaajuuden/ajan muuttumisesta aiheutuvien seurausten ja korvausten määrittely**; tilaajan vaatimus töiden jatkamisesta, vaikka avoimia asioita (hinta, muutostyö)
- Vastuu asennetuista osista tilaajan **hyväksymiseen** asti.
- Esivalmistuksen **aikataulun ja määrän sitominen asennusaikatauluun** (varastointitilat, vastuu, kulut)
- **Puutteelliset määritelmät sopimuksessa ja lähtödokumentaatiossa** sekä niistä aiheutuvat seuraukset ja kulut, vastuut puutteellisuuksista.
- Tilaajan haluttomuus seurata maksuliikennesopimusta
- **Sovellettava laki ja oikeuspaikka**; kohtuuttomuus alihankkijalle
- Luvanhaltijan sopimusehdot läpäisevät koko valmistusketjun

KYSELYTUTKIMUKSEN VASTAUKSIA 3/3

- Kilpailua rajoittavat lausekkeet
- Max. viiveen päivämäärä, jolla toimittaja voi purkaa sopimuksen ja tähän liittyvät automaattiset korvaukset
- Pitkään voimassa olevat sopimuspykälät
- Takuut ja vakuudet
- Pankkitakausten ehdot

Yleisesti

- Viranomaisprosessin hallinta
- Ajan ja resurssien hallinta
- Valtasuhteet pienten ja suurten yritysten välillä; tilaajayhtiöiden ”virastomainen lähestymistapa”
- Viivästysten heijastuminen koko alihankintaketjuun
- Työntekijöiden tilausmäärän vaihtelu